

Zdeněk STACHOŇ

ABSTRAKT

V rámci tohoto příspěvku se zabýváme vývojem oboru historické kartografie na Masarykově univerzitě v Brně. Představujeme významné osobnosti a významné historicko-kartografické studie, které ovlivnily směřování oboru. Zvláštní pozornost věnujeme budoucí perspektivě historické kartografie a uvádíme potenciální směry výzkumu a vývoje. V historickém kontextu se zaměřujeme na klíčové otázky, které formovaly výzkumné oblasti a zohledňujeme změny ve společnosti a technologii, které ovlivnily výzkum v předmětném oboru. Příspěvek přináší hlubší vhled do dynamiky historické kartografie na Masarykově univerzitě a poskytuje přehled historie a budoucnosti tohoto oboru v moravské metropoli.

MAPOVÁ SBÍRKA

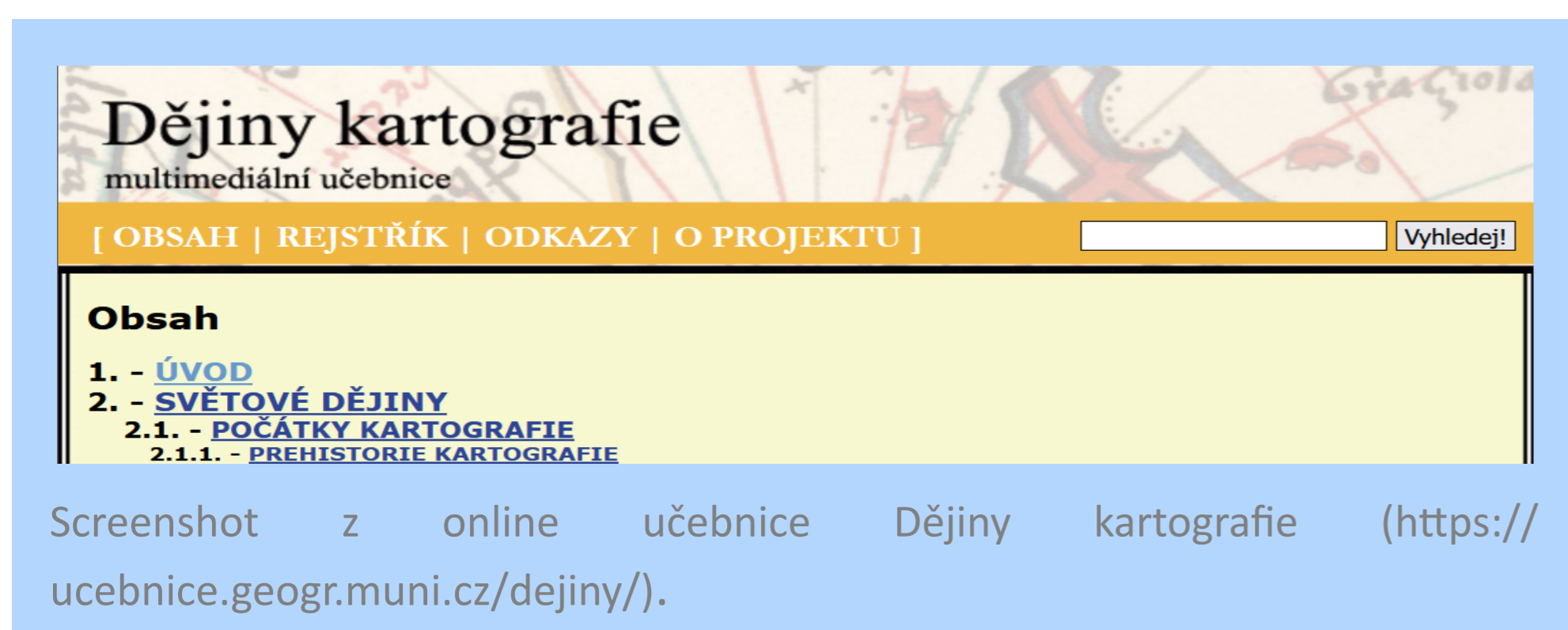
Mapová sbírka tvoří nedílnou součást Geografického ústavu. Byla založena prof. Františkem Koláčkem v prvních letech jeho působení, pravděpodobně již v roce 1922. K roku 1923 je zmiňována existence mapové místnosti na Geografickém ústavu. Od roku 2012 probíhá její katalogizace, digitalizace a online zpřístupnění. Probíhají zde také popularizační aktivity.

Screenshot z online verze Mapové sbírky Geografického ústavu, Přírodovědecké fakulty, Masarykovy univerzity (<https://mapy.geogr.muni.cz/>).

VÝUKA

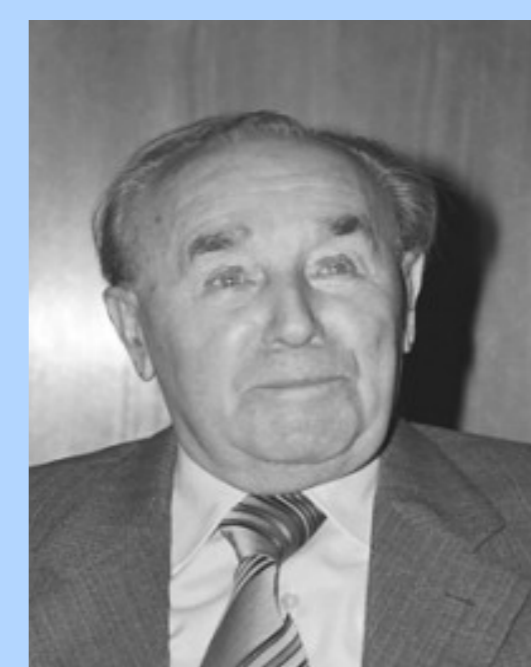
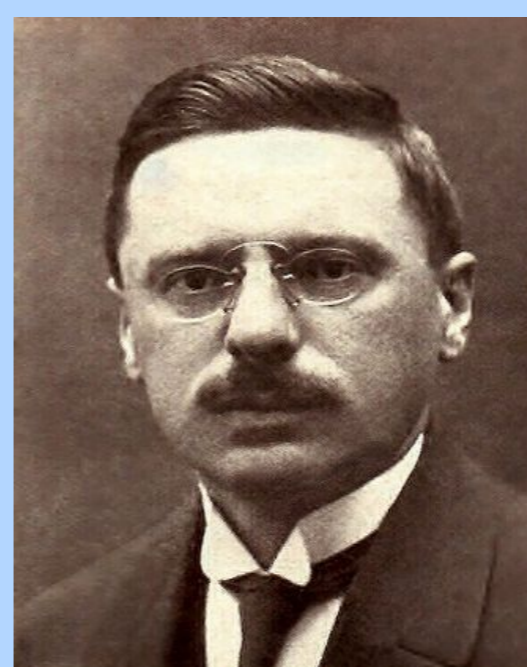
Výklad vývoje kartografie a metod výzkumu probíhá zejména v rámci předmětů Z8110 Historie kartografie 1 a Z9110 Historie kartografie 2. Cílem výuky je vést studenty ke studiu, rozboru, kritice a využívání starých kartografických památek s využitím soudobých technologických možností. Současně s péčí o uchování těchto památek získají studenti v závěru předmětu přehled o významných mapových sbírkách a procesech katalogizace, digitalizace a zpřístupnění starých map.

Screenshot z online učebnice Dějiny kartografie (<https://ucebnice.geogr.muni.cz/dejiny/>).

OSOBNOSTI

Kromě profesora Koláčka, jako zakladatele sbírky, se o její rozvoj zasloužili významné osobnosti moravské geografie a kartografie a správci mapové sbírky. Z akademického sboru můžeme jmenovat profesora Františka Vitáska, profesora Jana Krejčího, profesora Bohuslava Šimáka, docenta Milana Václava Drápela. Ze správců mapové sbírky potom Františka Kyselku, který měl na starosti mapovou sbírku do roku 1960, kdy ji přebírá do své péče docent Drápel.

Vlevo: prof. František Koláček (1881 - 1942) - zakladatel Mapové sbírky Geografického ústavu, PFF, MUNI.

Uprostřed: prof. Bohuslav Šimák (1908 - 1995) - zasloužil se o zvýšení zájmu o výzkum nejstarších map Moravy.

Vpravo: doc. Milan Václav Drápel (1938-2018) - přispěl k rozvoji Mapové sbírky a konkretizaci jejího zaměření na moravika.

VÝZKUM

Výzkumná témata z oblasti historické kartografie jsou na Geografickém ústavu PFF, MUNI dlouhodobě řešena. Výzkum probíhá za podpory výzkumných projektů a také v rámci řešených bakalářských, diplomových a disertačních prací. Aktuální výzkumy se zaměřují na využití moderních technologií ve výzkumu starých map, ale také na nové možnosti prezentace a studia starých map v rámci spatial studies (digital humanities). Spolupráce tak probíhá mezioborově s odborníky z oblasti historie, informatiky a dalších oborů.

Vybrané příklady výzkumných prací:

- CHRÁST, Josef a Zdeněk STACHOŇ (2023). **Techniky tisku starých map a tiskové desky díla Jana Kryštofa Müllera** In Jan Kryštof Müller: barokní kartograf / Semotanová, Eva, Vydání první Praha : Academia : Historický ústav, 279 stran, ISBN 978-80-200-3417-5, pp. 83-101.
- CHODĚJOVSKÁ Eva a Zdeněk STACHOŇ (2020). **Jan Antonín Venuto – kartograf**, In: Kráčel krajem poutník... Kolektivní monografie k životnímu jubileu PhDr. Jana Sobotky. Ed. Alena Císařová Smítková. Praha: Národní knihovna, pp. 53–69.
- CHRÁST, Josef a Zdeněk STACHOŇ (2018). **Vývoj obsahu map Moravy od Johanna Christopa Müllera**. In Z dějin geodézie a kartografie 19: mapová díla, zeměměřické práce, přístroje a osobnosti. ISBN 978-80-7037-310-1.
- STACHOŇ, Zdeněk a Josef CHRÁST (2017). **K otázkám kartometrických analýz na starých mapách**. In Ing. Antonín Švejda. Z dějin geodézie a kartografie 18: mapová díla, zeměměřické práce, přístroje a osobnosti. Praha: Národní technické muzeum v Praze, pp. 165-174. ISBN 978-80-7037-249-4.

Literatura

ARCHIV MU, fond B60 František Vitásek, karton 3, inv. č. 130, Za prof. dr. Fr. Koláčkem, Fr. Říkovským a doc. Hruďičkou. Zvl. Otisk Sborníku české společnosti zeměpisné 50, 1946.

DRÁPELA, M. V.: Mapová sbírka katedry geografie. Scripta fac. sci. nat. Brun., Geografie 1 (6), Brno 1976.

Kontakt

doc. Mgr. Zdeněk STACHOŇ,
Ph.D.
zstachon@geogr.muni.cz